

←

נחום ברנע

תקשיבו לזוג חסון

נחום ברנע

לאום היום ובמחר

אינעאם עוברת בחברת החשמל כאחראית על קשרים עם הקהילה. "את ארבעת הילדים שלי גירלתי כמעט לבר", אמרה. "חסון היה ככל מיני מדינות אויב. לא היה לי מושג איפה הוא מסתובב. עברנו לגור בקיבוץ בחו, שם נולדו שלושה מילדינו. לא היה שום הברל בינינו לבין היהודים בקיבוץ; כל החברות שלי יהודיות. לפעמים אני מתפלאת לשמוע שאנחנו מיעוט.

"הבן הצעיר שלנו עולה עכשיו לי"ב. הוא מתכוון לנסיעה לפולין, לאושוויץ. במקביל הוא מתכוון לשירות הצבאי שלו.

"המאבק שלי היום הוא על קיום מדינת ישראל. בן-גוריון והעמיתים שלו כתבו את מגילת העצמאות בתבונה. למה לקלקל, למה להפריד, מי צריך את זה. לא מספיק לנו הריב בין מזרחים לאשכנזים?"

חסון גיבש יחד עם הפרופסורים אוראל רייכמן ואמנון רובינשטיין מהמרכז הבינתחומי, ועם האלוף (מיל') עמוס גלעד, תוכנית לקמפיין להחלפת חוק הלאום בחוק יסודי חדש – חוק מגילת העצמאות. "המאבק הוא של כל עם ישראל", אמר. "אני לא כל כך אוהב את הדיבורים על ברית דמים – הברית אומרת הרבה יותר מזה. אנחנו המדינה".

במובן הרע

הוא בחור טוב, אמר פעם מישור למשה דיין על אחד הקצינים בלשכתו. דיין, שהיה רשע גדול, מיהר לתקן. "הוא בחור טוב במובן הרע של המילה", אמר.

יש אדם אחד במערכת הפוליטית שהאמירה של דיין יושבת עליו בול: אבי דיכטר. דיכטר, 66, היה חייל בסיירת מטכ"ל, ראש שב"כ ושר מטעם קדימה. היום הוא מכהן כיו"ר ועדת החוק והביטחון מטעם הליכוד. חוק הלאום הוא במידה רבה הבייבי שלו. לא הוא התחיל ולא הוא סיים, אבל בימים שבהם החוק נחשב לסוס מת, דיכטר היה היחיד שרכב עליו.

ביוני 2005, כאשר דיכטר סיים את כהונתו בשב"כ, הוא היה המראיין המבוקש ביותר במדינה. חברי שמ"עון שיפר ואני בילינו איתו יום בביתו באשקלון, בדרך אל הים. נשבינו בקסמו – בבדיחות שדלה מהפולקלור הערבי, בסיפורים המרתקים משנותיו בשב"כ, בג'ינס ובסניקס ובעיניים הכחולות, בריאליזם הסוער בינו לבין שני הכלבים שלו, בהומור העצמי. הראיון החזיק

4,749 מילים, שהתפרסו על פני שישה עמודים. לא פחות משהראיון מלמד על דיכטר הוא מלמד עלינו – שני עיתונאים נלהבים, שמתמכרים לכל גילוי, מתאהבים בכל חידוש.

השבוע קראתי את הראיון שוב. הפולקלור עדיין משעשע; הביקורת על ההנהגה הפלסטינית מוצדקת; רוב התחזיות מופרכות. שבתי וראיינתי אותו לאחר חודשים אחדים, כשהודיע על הצטרפותו למפלגה של אריאל שרון. הכותרת הייתה "נער הפוסטר של קדימה". בפוסטרים הוא נראה מצוין.

הוא התמנה לשר לביטחון פנים בממשלת אולמרט. תקופת הכהונה שלו הייתה קטסטרופה. הוא הדיח את המפכ"ל, משה קראדי, מתוך כוונה למנות במקומו את יעקב גנות. ביום ההדחה נכנסתי אליו. גנות לא יעבור בבג"ץ, אמרתי. אין סיכוי. האם יש לך תוכנית חלופית? "נעשה דיון", אמר.

חשבתי שלא שמעתי טוב.

חרוזים וצעצועים

תא"ל (מיל') חסון חסון, 55, בן דלית אליכרמל, שירת 37 שנים בצה"ל – בגולני, בכה"ד 1 וביחידות הקרביות, המסוגלות, של חיל המודיעין. בהמשך מונה למזכיר הצבאי של נשיאי המדינה – שבע שנים עבר ליר פרס, שנתיים ליר ריבלין. לפני שנה פרש. ארבעה ילדים יש לחסון ולרעייתו אינעאם: דניאל, אייל, דנה ורז. שלושם תפסתי אותם בנייד, בביקור משפחתי בטורונטו, קנדה.

חסון ניהל במהלך היום התכתבות קרחנית עם ראשי העדה, במאמץ למנוע מהם להסכים למחאות שהציע נתניהו. הכרתי את חסון בעת שירותו בבית הנשיא. מעבר לנועם ההליכות שלו, אז ועכשיו, הוא דיבר שלושם כאדם אחר. העלבון היה עמוק; גם הכעס. הוא כעס על החוק וכעס על הניסיונות לקנות את העדה. "אנחנו לא בולעים את הפיתיון", אמר לי. "בחרוזים ובצעצועים לא יקנו אותנו". "שייח' מואפק היקר", כתב לשייח' טריף, המנהיג הרוחני. "אני ממש מקווה שלא תיפול בפח ההבטחות הנייד יפה, אבל הוא רק נייד. ביבי מומחה להבטחות שלא מתקיימות. זכור את המחאה החברתית ברוטשילד ב־2011; זכור את כל מי שעומד מאחוריהם ולצידם. אם תתקפלו ותוותרו על הדרישה לשינוי חוק הלאום, אני לא אוכל מצפונית לתמוך בכם וגם לא רבים מחבריי.

"אני יודע שמופעלים עליך לחצים כבדים ופיתויים רבים. אתה המנהיג הרוחני וזו השעה שבה אתה צריך להראות את המנהיגות שלך. כל מה שמבטיחים לעדה לא קשור לחוק הלאום. אלה דברים שהיו חייבים לטפל בהם בעבר וחייבים לעשות אותם היום. כל הדברים האלה מגיעים לדרוזים, לצ'רקסים ולברואים שמשרתים תים בצה"ל ללא שום קשר לחוק הלאום. בהסכמתכם לוותר על סעיף השוויון של כל אזרחי המדינה אתם מאשרים שאתם אזרחים סוג ב'.

"חוק הלאום שם את היהודים מעל כולם. עכשיו יהיה חוק לדרוזים, חוק לצ'רקסים, חוק לברואים שמשרתים ועוד – לכל אזרח חוק אחר. זו בריחה! המטרה של ביבי היא לחסל את העצרת כי היא מפחידה אותו, כי הוא מרגיש שהציבור תומך בה. ברגע שתתקפל הוא ניצח, ואתה הפסדת את היתרון שלך". רעייתו אינעאם הצטרפה לשיחה. במאבק הנוכחי נשמע לראשונה קולן של הנשים הדרוזיות, חזק וצלול.

ערב ההצבעה על חוק הלאום הלך ח"כ רב חנין, היהודי היחיד ברשימה המשותפת, אל חברים בסיעות הקואליציה וניסה לשדל אותם לוותר על הסעיף ששולל מהשפה הערבית את מעמדה כשפה רשמית, לצד העברית. מה יועיל לכם הסעיף הזה, שאל אותם. הרי אין בו דבר לבר מעלבון לכל ישראלי ששפת אמו ערבית, אם הוא ערבי, נוצרי, צ'רקסי, דרוזי או יהודי. "החרדים היו לגמרי איתנו", אומר חנין. "חברי סיעת כולנו אמרו, דעתנו כדעתכם – הסעיף הזה מיותר; הש"רם לוין ובנט, מראשי התומכים בחוק, אמרו שהסעיף לא חשוב להם – אפשר לוותר עליו.

"עד שהחלטה הגיעה לנתניהו. הוא בלם את התהליך, וכל הקואליציה נאלצה ללכת בעקבותיו". מה למדת מזה, שאלתי.

"שהוא הקיצוני שבקיצונים", אמר חנין. "הוא רוצה לעורר ייאוש באוכלוסייה הערבית ולהמאס עליה את החיים כאן. מאחורי המהלך שלו יש אידיאולוגיה: הוא מאמין באמת במלחמת נצח".

נרמה לי שאתה מחמיא לו יותר מדי, אמרתי. נתניהו לא המציא את חוק הלאום. בשבע השנים שבהן הצעת החוק יצאה ונכנסה במסדרונות הכנסת, הוא גילה כלפיה בעיקר אדישות. אין סיכוי שהחוק יעבור, אמרה איילת שקד, וחזרו ואמרו שרים בליכוד. וראות הכישלון הרגיעה אותם והרדימה את המתנגדים. המהפך חל בחודשים האחרונים.

כתב ערוץ כאן 11 עקיבא וייס, שידר ביום שני הקלטה של דברים שאמר ח"כ משה גפני בישיבה סגורה של הנהלת מפלגתו, דגל התורה. "חוק הלאום הוא חוק רע", הסביר. "אנחנו לא רוצים אותו בגלל ההתגרות באומות, אנחנו לא רוצים אותו בגלל שזה ריב עם הערבים.

"למה הסכמנו? בגלל שנתניהו אמר לנו, החוק חשוב לי, אני צריך את זה, ולכן כל מה שאתם דורשים בחוק הגיוס אני אעשה".

"דיל חוק הלאום", כינה הכתב את דברי גפני. הפופסטר למדע המדינה ירון אזרחי שמע את ההקלטה והתרשם. שים לב על מה הדיל כאן, אמר לי: השתמשות תמורת נאמנות; ההשתמשות היא הזכות של החרדים, הנאמנות היא החובה של כל האחרים.

זה ההיגיון הפנימי של חוק הלאום; זאת הבשורה שלו. על דילים כאלה נאמר, עם פטריוטים כאלה מי צריך אויבים.

חוק הלאום רע לא משום שהוא מקפח את העדה הדרוזית: קיפוח אפשר להחליק בכסף. הוא רע משום שהוא אנטי־ציוני ואנטי־ישראלי. השאיפה הציונית הייתה לכונו מדינה שבה זהותם של היהודים תהיה מובנת מאליה, מדינת היהודים. החלום התגשם, מעל ומעבר לציפיות. לא, אומרים נתניהו וקרא וביטן וחזן בדרך לסלפייהניצחון, לא, אומרים דיכטר ולוין ובנט ושקד. המדינה לא די טובה לנו. שבט, זה מה שאנחנו רוצים להיות – שבט קטן, לבן, יהיר ומבוהל. בחודש שעבר נעצרה בירושלים אישה חרדית, אם לעשרה. לטענת המשטרה היא הזריקה לחמישה מילדיה אינסולין. הילדים היו בריאים לגמרי, אבל היא החליטה שהם חולי סוכרת. "האמא המזריקה", כינו אותה בעיתונים. חוק הלאום הוא האינסולין שהם מנסים להזריק לגוף הבריא שלנו. אתם חולים, הם אומרים לבוהי ריהם, והבוחרים מאמינים. גם ילדיה של האמא המזריקה האמינו.

ילדים קוראים דניאל, אייל, דנה ורז: בני הזוג חסון

”חברי סיעת כולנו אמרו

שסעיף הערבית

מיותר, השרים

לוין ובנט

אמרו שאכשור

לוותר עליו,

החרדים היו

לגמרי איתנו.

עד שהחלטה

הגיעה

לנתניהו”

שים לב על

מה הדיל כאן,

אמר הפרופסור

ירון אזרחי:

השתמשות

תמורת נאמנות.

ההשתמשות

היא הזכות

של החרדים,

הנאמנות היא

החובה של

כל האחרים

64640770-4	03/08/2018	ידיעות אחרונות - המוסף לשבת	עמוד 3	2/2	26.49x35.42
נשטיין/המרכז הבינתחומי הרצליה פרו' אוריאל רייכמן - 84260					

למה לקלקל, למה להפריד:
הפגנה נגד חוק הלאום
השבוע בתל אביב
| צילום: עמית שעל

60 אלף ראשי בקר ו־38 אלף ראשי כבשים. 75 אחוז הלכו לשוק הישראלי. 25 אחוז לעזה ולגדה. החווה ברר־מניה ייצאה עגלים לירדן וללבנון.

הכנסת אישרה לפני שבועות אחדים, בקריאה טרומית, הצעת חוק שאוסרת על יבוא עגלים לישראל. הנימוק הוא הסבל שנגרם לעגלים בדרך. דה־לוי טוען שאם הצעת החוק תאושר עשרת אלפים עובדים יפסידו את מקום עבודתם. הוא טוען עוד, שחברי הכנסת הצביעו בעד החוק בלי לבדוק את העובדות. ראו סרטי זוועה שצילמו פעילי עמותות והצביעו. אף אחד מהם לא טרח לעלות על האוניות שלו או לבקר בדירי העגלים.

זאת הנקודה שהופכת את המאבק של דה־לוי מסיפור קטן, לא מרעיש, על ענף שנוי במחלוקת לסיפור פוליטי מתסכל: הח"כים מחוקקים בלי לבדוק. "לא נורא", אמר לי השבוע אחד החתומים על החוק. "אם צריך, בדיון בוועדה נתקן".

מיקי מכלוף זוהר הוא רא־שון החותמים על הצעת החוק. לדברי דה־לוי, זוהר הבטיח לו לבוא למחולה ולהתרשם אישית. "הוא אוהב בשר. הכנו לו צלחת מלאה סטייקים, שית־כבר, אבל הוא הבריו־טילפ־

תי לעזורו של ח"כ זוהר. רציתי להבין מה המניע שלו, האם נכון שאמר לאנשים שהוא פועל בהנחיית ראש הממשלה או רעייתו. ענף המזון קרוב לליבה. זוהר לא חזר אליי.

2,154 עגלים הגיעו במשלוח האחרון מרומניה. רק עגל אחד מת. הדירים במחולה מצוידים כולם במאווררים וחלקם במצננים ענקיים, שמורידים את הטמפרטורה ל־22 מעלות. העגלים נראים כמו עגלים. עצוב להם בלי אמא. במקום ללקק אותה הם ליקקו את כף ידי.

"אם יש עבריינים שמענים בעלי חיים, שיטפלו בהם", אומר דה־לוי. "אבל אם נהג אחד נוסע באור אדום לא שוללים רישיון מכל הנהגים". ■

nahumb@yedioth.co.il

ללא הבדל מוצא, דת או מגדר. התגובה שלו יכולה הייתה להיות מהירה יותר ובעיקר, חמה יותר.

האמת היא שבשנים האחרונות חל שיפור משמעותי בהשתלבות של החיילים הדרוזים בצה"ל. הגדוד הדרוזי בוטל, וצה"ל כולו נפתח בפניהם. דובר צה"ל העביר לי לבקשתי כמה נתונים עדכניים. כרגע משרתים בצה"ל אלוף דרוזי אחד, שלושה תא"לים ו־11 אלופי־משנה, מספר שיא. כמחצית המתגייסים הולכים ליחידות קר־ביות. במחזור הנוכחי, מתוך 83 מתגייסים, 12 בגול־ני, תשעה במג"ב, שישה בצנחנים ובדוברבן, חמישה בגבעתי וחמישה בנח"ל. 9.7 אחוז מהמשרתים יוצאים לקצונה. גם בזה הם מקרימים את היהודים.

עגלי זיעה

משפחת דה־לוי עלתה לארץ מהולנד. היא התפצ־לה לשני ענפים: האח החילוני התיישב בכפר יהושע; האח הדתי במחולה שבבקעת הירדן. בני הדורים פתחו עסק משותף, דר־מושבי, בינלאומי: גידול עגלים לבשר. בצהרי יום קיץ נסעתי למחולה, לראות את העגלים מקרוב. הטמפרטורה הייתה 43 מעלות בצל.

הפסידו כסף בירקות, הפסידו כסף בענבים, הפסידו כסף בפרחים: קקלאים. האח בכפר יהושע עלה בסוף על ענף רווחי: עגלים. בתחילת שנות ה־80 העביר לאחיו במחולה עשרה עגלים, לניסיון. נתן, 72, האת, גידל אותם בבית האריזה לפרחים. ההצלחה הייתה גדולה.

"אני גדלתי לתוך זה", אומר רן דה־לוי, 39, הבן. רן סיים לימודי משפטים. בתום ההתמחות התקבל לעבו־דה במשרד של עורך הדין וינרוט. אבל החקלאות הייתה ברמו. "רציתי להיות קקלאי, אבל בדרך שלי", הוא אומר. יחד עם בן הרוז, טיים במילואים, הקים חברה. הש־ניים החליטו לייבא עגלים בעצמם. הם ייבאו אותם קטנים, יפטמו אותם וימכרו אותם למגדלים נוספים או לשחיטה.

"קנינו חווה ברומניה. היום יש לנו שבע חוות, ברומ־ניה, בליטא ובפורטוגל. בישראל יש לנו שתיים, במחולה ובכפר יהושע. רכשנו שתי אוניות להובלת העגלים". אתה אוליגרך, אמרתי.

ישבנו במשרד שלו, חדר קטן במבנה יביל, מאחור־י הדיר. המזגן התקשה לעמוד בעומס החום. "אני לא מסכן", אמר. הוא הראה לי מספרים: ב־2017 גידל ומכר

"יש מאחורי זה סיפור", אמר דיכטר. "הניסיון לחסל את יחיא עיאש, המהגרס, בדצמבר 1995, הסתיים בכישלון כבד. זה היה ביום שישי אחר הצהריים. כולם היו מדוכאים. אמרתי, לא ייתכן שכל אחד ילך עכשיו לביתו, לעשות את השבת, במצב רוח כזה. נעשה דיון. המשפט הזה הפך למטבע לשון בשב"כ".

סיפור מאלף, אבל תוכנית חלופית לא הייתה. בצר לו מינה דיכטר למפכ"ל את דודי כהן, ורב איתו עד סוף הקדנציה.

בליכוד לא רצו בו כנער פוסטר. בפריימריז הגיע למקום ה־59, ונשאר בחוץ. הוא רץ שוב בפריימריז לכנסת הנוכחית, הגיע למקום 26 שנחשב ללא־ריאלי, ניהל מאבק משפטי נגד ציפי חוטובלי שהגיע עד לבית המשפט העליון, הפסיד, ונכנס לכנסת בעור שיניו, בז־כות הנאום השקרי של נתניהו על הערבים שנוהרים לקלפיות באוטובוסים.

הקצינים בדימוס בוועדת החוץ והביטחון מחבבים אותו. הוא אחד מהחבר'ה: מלא בריחות, מלא סיפורים, ממש כמו בצבא. המהלך האחרון שלו התחיל מניסיון של חברי הוועדה לחייב את הקבינט לשתף את הוועדה בהח־לטות צבאיות הרות גורל. הניסיון הסתבך, ובסוף דיכטר העביר תיקון לחוק שהסמך את ראש הממשלה ושר הבי־טחון, לברם, להחליט לצאת למלחמה. ככה יצא לו. אחר כך, כשכולם הבינו את גודל הפדיחה, התנדבה איילת שקד לגייס רוב לביטול החוק. הרוב הושג בתוך ימים, החוק בוטל ונמחק ללא ערעור, אבל דיכטר התקשה להבין.

צבא ההם

חוק הלאום הכניס את צה"ל למלכוד. הביקורת מפ־קצינים דרוזים (מיל'), חברים לנשק, ועקה לתמיכה, להזדהות; מדאיגה עוד יותר, מבחינת צה"ל, הייתה הת־סיסה בקרב קצינים צעירים וחיילים בשירות סדיר. זה הצד האחר. מצד שני, מדובר בחוק שאושר בהליך כשר, דמוקרטי, בכנסת. אוי למדינה שהצבא שלה מחווה דעה על החלטות הפרלמנט.

הרמטכ"ל לא מיהר להתבטא. בינתיים פירסמו שני קצינים דרוזים צעירים את דעתם על החוק ברשתות, ואיימו שלא ימשיכו לשרת. הרמטכ"ל הגיב בהשעיית אחד הקצינים לשבועיים, בהבהרה שלא ייתן לפוליטיקה להיכנס לצה"ל ובהדגשת השוויון שבו נוהג הצבא ככולם,